

Grijs kronkelsteeltje (*Campylopus introflexus*)

Foto: Piet J. Ashouwer

Bron: Nederlands Soortenregister. [Licentie: CC BY-NC-SA](#)

Grijs kronkelsteeltje is een meerjarig bladmos dat een dichte zode vormt. De stengels zijn 2 tot 6,5 cm lang. De bladen zijn 3-6 mm lang en hebben aan de top meestal een opvallende glashaar die 0,5 tot 2 mm lang is en recht opstaat of juist afstaand is en geknikt. Deze glashaar geeft het mos een grijze waas. De soort wordt ook duinpest, cactusmos en tankmos genoemd.

Jonge planten zonder of met alleen rechte glasharen kunnen verward worden met andere *Campylopus*-soorten.

Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2017: grijs kronkelsteeltje komt zeer algemeen voor, vooral op open zandgronden in de duinen en op de heide.

Effect op biodiversiteit / ecosysteem

Grijs kronkelsteeltje vormt een zeer dichte zode van 2 tot 10 cm hoog en een humuslaag en maakt daardoor de groei van andere soorten planten vaak onmogelijk. Door vegetatieve vermeerdering kunnen de mostapijten een grote omvang krijgen. Vooral op stuifzanden en grijze duinen leidt de aanwezigheid van deze plant tot grote veranderingen in de vegetatie en de bodemfauna. Een dicht mospakket verhindert de kieming van kruiden, grassen en struiken en belemmert de natuurlijke verandering van het ecosysteem.

De plant verspreid zich snel, doordat sporen met de wind worden meegenomen. Grijs kronkelsteeltje kan zich makkelijk vestigen op zure, voedselarme open plekken en profiteert vaak van bodemverstoringen (branden, vertrapping of gegraven door dieren, winderosie). Er zijn aanwijzingen dat de dominantie op bepaalde standplaatsen tijdelijk is. Vermoedelijke oorzaak is de afname van de natuurlijke depositie van zure stoffen en stikstof, waardoor het milieu ongeschikt werd voor de plant.

Grijs kronkelsteeltje vormt een bedreiging van de Natura 2000-habitattypen stuifzandvegetaties en grijze duinen.

Effect op ecosystemendiensten^[2]

Er zijn geen effecten bekend.

Overige effecten

Er zijn geen effecten bekend.

Wat te doen?

Er zijn geen maatregelen bekend die verdere verspreiding kunnen beperken.

Beheermaatregelen zoals ondiep plaggen, frezen, eggen of begrazing met grote grazers kunnen zorgen dat kaal zand met veel organische stof aan het oppervlak komt te liggen. Dit werkt de vestiging van grijs kronkelsteeltje in de hand.

Er is nog geen effectieve bestrijdingsmaatregel bekend. Een aantal maatregelen voor lokale bestrijding zijn uitgeprobeerd, zoals bedekken met kalkrijk zand, mechanisch verwijderen en bestrijding met herbiciden. Dit was meestal weinig tot matig effectief. Een overzicht van mogelijke beheersmaatregelen in diverse situaties staat in dit [rapport](#).

Meer info over grijs kronkelsteeltje

Oorsprongsgebied

Grijs kronkelsteeltje komt oorspronkelijk uit diverse landen met een gematigd klimaat op het zuidelijk halfrond.

Habitat

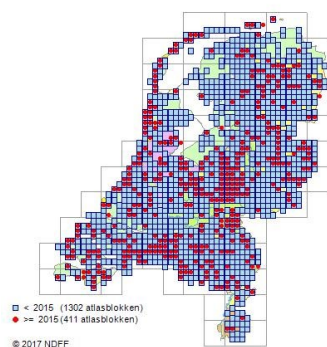
De plant groeit vooral op goed gedraineerde, zure, voedselarme, open standplaatsen op ruwe humus of zand, maar ook op boomvoeten en -stronken. In Nederland komt grijs kronkelsteeltje voor in kalkarme duinen en droge en nattere heide waar de plant een dichte vegetatie kan vormen. Elders komt de soort ook voor op zandige grond, lichte dennenbossen op zand, langs wegen en op braakliggend terrein. Er zijn ook enkele vondsten op vochtigere standplaatsen zoals duinvalleien en rietvegetatie. Groeit ook op rieten daken en platte daken.

Introductieroute Nederland

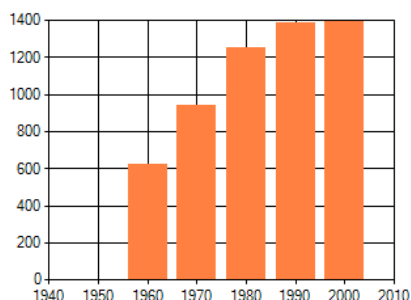
Grijs kronkelsteeltje is in Europa voor het eerst waargenomen in 1941 in Groot-Brittannië. Hoe de plant daar is gekomen is onduidelijk, maar waarschijnlijk door menselijk handelen. Van daaruit heeft de plant zich waarschijnlijk op natuurlijke wijze in snel tempo over heel Europa verspreid, van het zuiden van Portugal tot het noorden van IJsland, dus ook naar Nederland.

Aanwezigheid in Nederland

Grijs kronkelsteeltje komt zeer algemeen voor, vooral op open zandgronden in de duinen en op de heide. De plant is voor het eerst in Nederland waargenomen in 1961 en heeft zich sinds die tijd razendsnel verspreid. De plant breidt zich nog steeds uit.

Verspreiding van grijs kronkelsteeltje in Nederland. Bron: verspreidingsatlas.nl

Het geschatte aantal atlasblokken (5x5 km) waarin grijs kronkelsteeltje voorkomt per periode van 10 jaar. Bron: verspreidingsatlas.nl

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

Grijs kronkelsteeltje is vermoedelijk onbedoeld in Nederland geïntroduceerd en heeft zich gevestigd in Nederland. De plant heeft een hoge verspreidingssnelheid. Verspreiding vindt plaats via sporen die met wind over grote afstanden worden meegenomen. Ook vindt vegetatieve vermeerdering plaats door bladfragmenten die makkelijk afbreken. Hierdoor worden dichte bestanden gevormd. Dieren spelen ook een rol bij de verspreiding. Bladfragmenten kunnen aan hun vacht blijven plakken en door wroeten kunnen delen van het mos worden verspreid. Een los plakkaat mos kan meerdere jaren blijven leven, zelfs als het ondersteboven ligt. Trekvogels kunnen sporen verspreiden. Ook de mens kan bijdragen aan de verspreiding (schoeisel, voertuigen).

Wet- en regelgeving

Niet van toepassing.

Risicobeoordeling

[CABI](#)

Bronnen

Leewis, R., Duistermaat, H., Gittenberger, A., Have, T. van der, Soes, D.M., Valkenburg, J. van. **Veldgids Exoten**. 1-192. KNNV Uitgeverij, Zeist.

verspreidingsatlas.nl

Meulen, F. van der; Hagen, H. van der; Kruijssen, B. *Campylopus introflexus*. Invasion of a moss in Dutch coastal dunes. *Proceedings of the Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Series C - Biological and Medical Sciences*, 1987, 90, pp 73-80

[Sipman H, 1977. *Campylopus introflexus* \(Hedw.\) Brid. en *C. pilifer* Brid. in Nederland. *Lindbergia*, 4:157-159.](#)

[Sparrius, L.B., Kooijman, A.M., 2012. Lange-termijneffecten van een invasie van Grijs kronkelsteeltje in kustduinen en stuifzanden. Rapport nr. 2012/OBN156-DKDZ](#)

Laatste update: 6-2-2018